

ЗУСТРІЧІ І РОЗМОВИ З ВИДАТНИМИ ОСОБИСТОСТЯМИ

Ігор Гук
доктор медицини,
професор,
почесний професор
Віденського медичного університету,
іноземний член НАН України,
член Європейської академії
наук і мистецтв,
м. Відень, Австрія

Зустріч з Ярославом Яцківим

Одного звичайного робочого дня на початку 1990-х на вулицю Стадіонґассе, 4 у Відні на четвертий поверх офісу завітав молодий симпатичний академік НАНУ **Ярослав Яцків**. Я відкрив двері і почув: «Це Ви – Ігор Гук?» «Так», – трохи збентежено відповів я. Чоловік чемно представився і пояснив мені, що професор **Олег Горникевич** порадив йому зайти до молодого хірурга, котрий на той час був включений у програму трансплантації органів хірургічної клініки Віденського університету. Практично день і ніч я перебував у операційних залах європейських клінік, здійснюючи забір органів, і повертався до Відня продовжувати трансплантацію.

Я ще раз чемно спитав пана Яцківа, яким чином він мене знайшов. Про Олега Горникевича підказали Ярославу Степановичу його канадські друзі: Горникевич був тоді вже відомий на весь академічний світ своїми розробками з L-DOPA і успішним лікуванням хвороби Паркінсона.

Ярослав Степанович – людина космосу, і він прибув до Австрії на професійні, астрономічні конференції. Не можу не відмітити, що рекомендації професора Горникевича для мене були великою честю, і тому розмова з Ярославом Степановичом була дружньою. Про Олега Горникевича, з яким мене зв'язала доля у Віденському університеті, далі буде окремо в розділі «Зітрічі з Олегом Горникевичом». Сьогодні, після майже 30-и років першої зустрічі з академіком Яцківим, я ще краще розумію, що такі зустрічі не бувають випадковими.

Потім ми почали дуже інтенсивну співпрацю – Ярослав Степанович як представник НАНУ і я як представник Віденського університету під егідою доктора **Е. Бусека**, віцеканцлера, ексміністра науки й досліджень Австрії.

Одним із перших і найважливіших проектів, над яким ми почали працювати, був проект австрійського уряду, вірніше – Міністерства науки й досліджень (Bundesministerium fuer Wissenschaft und Forschung), яке очолював доктор Е. Бусек.

Пройшло вже більше 30-ти років, і дехто забув про тих, хто в той час розуміли важливу роль «інтелектуального потенціалу східної Європи», а в Австрії, і взагалі в Західній Європі, д-р Бусек був одним із перших (якщо не перший) – «*Primus inter pares – перший серед рівних*».

Прочитую деякі важливі думки, які виказав 1993 року редактор австрійського журналу “*COOPERATION*”. Тема інтерв'ю – «В руслі співпраці»:

«Підтримка, яку Австрія надала і надає країнам Східної Європи для відновлення ресурсів, є не лише обов'язком, що випливає з історичної позиції нашої країни. Це також і в наших інтересах – підтримувати зусилля наших сусідів на шляху реформ і демократизації»

Колишній віцеканцлер Австрії, ексміністр науки й досліджень Австрії доктор Ерхард Бусек

Прислухаючись до порад доктора Бусека, я розумів, що в Україні потрібна не тільки структура, а передовсім людина, надійна і спроможна «проштовхнути» наші проекти в дуже на той час ще «радянському українському соціумі». Я це чітко спостерігав, був занепокоєний, але не думав здаватися!

Не всім читачам цих сторінок зрозуміло, в якому «пострадянському», а ще подекуди й «радянському полі» нам потрібно було рухатися. У той час було багато кандидатів на цей дуже важливий проєкт і треба було прийняти правильне рішення. І тут поради мого шефа доктора Бусека виявилися дуже цінними. Офіційно були названі такі партнери в Україні:

- 1) *посольство Австрії* у Києві;
- 2) *відділення Австрії* в Східній та Південній Європі у Львові;
- 3) академік **Ярослав Яцків** як представник Академії наук України в Києві;
- 4) професор **Борис Білинський** у Львові (Медичний університет);
- 5) професор **Тарас Кияк** як представник Чернівецького університету.

Ярослав Яцків. Відень, 2001 р.

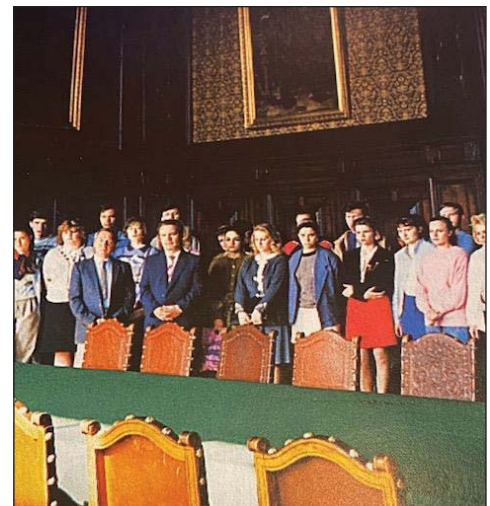
Ці слова розумного і непересічного на той час політика пророчили майбутнє для української академічної спільноти. Це була перша державна програма західноєвропейської країни в підтримку України. Проте на той час у представників української політичної еліти не було розуміння необхідності вдосконалення кваліфікації академічної молодді за кордоном.

Процитую слова дуже шановного мною ексвіцепрем'єра України з гуманітарних питань академіка **Ігоря Юховського**, котрий сказав: «*Ми побудуємо собі свою державу і тоді підемо в Європу*». Мій коментар був чіткий: «*Ніхто вас чекати не буде, треба рухатися сьогодні!*» Як приклад я навіть австрійську систему вдосконалення кваліфікації академічної молодді, яка заставляє молоду людину їхати за кордон і дає інструмент у формі стипендій, тому що, як я кажу, «*молоді академіки голі й босі*».

Більш чітко висловив такі думки нині вже покійний мій друг академік **Олександр Шалімов**: «*Ігоре Івановчу, грошей ми не маємо, але нам треба працювати*». Хто в академічному світі не знає цього великого українського хірурга і відому «Шалімовську школу»?!

Програму назвали: «Oesterreich Stipendien-sonderstipendium für studierende höher Semestern, Graduierte und junge Wissenschaftler aus Republik Ukraine» – «*Австрійські спеціальні стипендії для студентів вищих семестрів, випускників та молодих вчених з республіки Україна*»

Доктор Бусек часто в наших поїздках по Україні говорив мені: «*У політиці найскладніше знайти людину, котра спроможна успішно вести програму і котрій ти довіряєш*». До сьогодні я не розумію, чому він саме мене, молодого хірурга, підібрав на таку важливу програму. Можливо тому, що відомий на весь академічний світ професор Віденського університету Олег Горникевич підказав йому, як і Ярославу Яцківу?

Зустріч з молодими науковцями і студентами з Полтави у ректора Віденського університету. 1992 р.

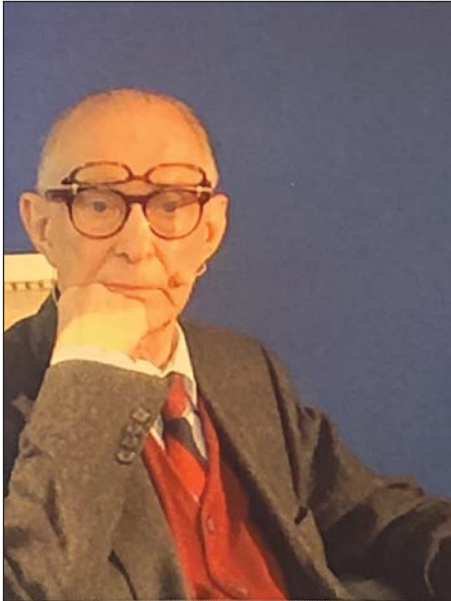
З цього проєкту розпочалися наші численні зустрічі з Ярославом Степановичем, нові українсько-австрійські програми співпраці, моє знайомство з Україною.

На нашому життєвому шляху ми зустрічали і якийсь час крокували разом із талановитими людьми науки, мистецтва, політики. Неможливо згадати всіх, треба зберегти спогади про когось і на наступний ювілей!

Додавлю тут слова вдячності Вам, Ярославе Степановичу, і академіку **Платону Григоровичу Костюку**, тоді директору Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України, про якого я буду ще згадувати, а найперше академіку НАН України, президенту НАН України **Борису Євгеновичу Патону** за довіру і підтримку мого обрання іноземним членом НАН України в 2000 році. Не треба пояснювати, що для кожної академічної людині це велика честь і пошана.

Вельмишановний Ярославе Степановичу! Не знаю, чи усвідомлювали Ви, що в 1990-ті роки Ви відкрили для мене країну моїх пращурів. Я й сам тоді і уявити не міг, який шлях у нас попереду. Сьогодні ми спостерігаємо вже плоди нашої з Вами праці, і не тільки академічної, а і культурної, і політичної.

За це Вам, Ярославе Степановичу, велика подяка! ■

Олег Горнікевич (1926 – 2020)
австрійський і канадський медик
українського походження,
дійсний член НТШ,
академік Німецької АН «Леопольдіна»
та Австрійської АН,
почесний доктор НАН України

Зустрічі з Олегом Горнікевичем

У середині 1970-х років, коли я шукав роботу у Віденському університеті, дуже розумна українка пані **Марія Граш-Наконечна**, яка була знайома з відомим на той час молодим професором **Олегом Горнікевичем**, підказала мені подзвонити йому і попросити допомоги. Я так і зробив.

Відповідь була чітка і жорстка: «Ви, молодий чоловіче, не шукайте допомоги у чужих, а самі собі допомагайте своєю працею в житті».

І тоді я зрозумів і запам'ятав на все життя, що тільки сам повинен побороти всі «перепони» на своєму життєвому шляху! Ніколи більше я не просив ні в кого допомоги, а, навпаки, незабаром став спроможним і сам допомагати. З того часу подія за подією проходили переді мною і з'являлися «чужі» мені люди, котрі надавали мені допомогу. Така допомога все життя нам потрібна. І все таки залишається запитання: чому одним щастить, а іншим – не щастить?

Коротенько про науковий шлях професора Олега Горнікевича. Він народився 17 листопада 1926 р. у м. Сихові біля Львова. Доля закинула сім'ю у Відень (Австрія). Тато Олега **Теофіл Горнікевич** емігрував, а точніше – втік від більшовицької навали зі Львова до Відня. Він став греко-католицьким парохом у церкві св. Варвари у Відні. Це найстаріша українська церква поза межами України.

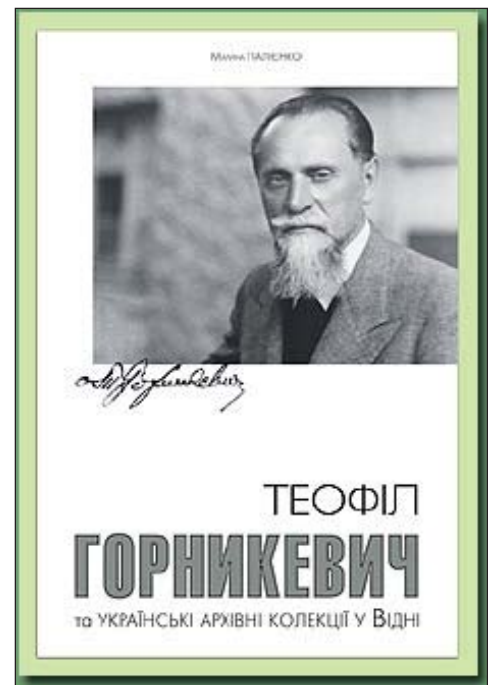
У 1951 році молодий Олег став волонтером у Інституті фармакології Віденського університету, коли мене ще не було на нашій планеті, але вже «був у дорозі». Я теж починав волонтером, тільки 25 років пізніше! Молодий асистент О. Горнікевич у 1956 році отримав стипендію в Оксфордському університеті і працював з професором **Германом Блашко**.

У 1958 році повернувся до Відня і разом з асистентом **Гербертом Ерінгером** продовжив експериментальні розробки. Від 1967 до 1992 року був професором Торонтського університету, від 1976 року очолив Інститут біохімічної фармакології Віденського університету, де й завершив свій академічний шлях у 1995 році. Для студентів нашого університету він був відомий як «професор з подвійними окулярами» – так характеризували студенти великого вчителя.

Чим став відомим Олег Горнікевич на весь науковий світ? 15 грудня 1960 року (мені було 8 років і я був уже три роки школярем) разом із Гербертом Ерінгером (пізніше моїм добрим другом) вони опублікували у віденському журналі «Клінічний тижневик – Klinische Wochenschrift» німецькою мовою свої фундаментальні розробки. Тема була дуже актуальна і торкалася розуміння мозкових процесів при хворобі Паркінсона. Мій друг Герберт розповідав мені 40 років пізніше, коли я вже був членом віденської академічної спільноти, про деякі деталі їхньої експериментальної роботи. Якщо в 1960 році мені би хтось натякнув, що доля зве мене з такими особистостями, я думаю, що сприймав би це лише як хороший жарт!

Хочу тут розповісти, що професор Олег Горнікевич був єдиним кандидатом Віденського університету, якого постійно номінували на Нобелівську премію. Однак у 2000 році Нобелівську премію з медицини за відкриття дофаміну як нейротрансмітера в хворобі Паркінсона і в її лікуванні отримали не Олег Горнікевич і Герберт Ерінгер. Світова наукова спільнота була у шоці! У кожному підручнику з фармакології в англomовному світі на першому місці цитується публікація моїх друзів з 1960 року. Чому так сталося?

У ті роки весь світ звинувачував Австрію у фашизмі, а людина з такої країни не мала права на таку премію. Олег Горнікевич саркастично прокоментував таке рішення Стокгольмського комітету: «...не в тій країні народився і не в правильну емігрував». Нейробіолог **Джон Харді** з клініки Мейо в Джексонвіллі у престижному науковому журналі «Science» в 2001 році писав: «Всі були здивовані, що О. Горнікевич не отримав Нобелівську премію минулого року. Праця О. Горнікевича докорінно змінила те, як практикується нейрофармакологія – Everyone was surprised, that Hornykiewicz didn't receive Nobel Prize last year, says neuroscientist John Hardy of the Mayo Clinic in Jacksonville; Florida. Hornykiewicz's work fundamentally changed how neuropharmacology is practiced, he asserts».

Обкладинка книги М. Палієнко
про життя та діяльність українського
вченого та церковного діяча
о. Теофіла Горнікевича (1891–1969)

**Професор Олег Горнікевич у своєму робочому кабінеті. Відень, 2009 р.
Фото О. Павлової**

250 науковців з усього світу підписали лист-протест щодо рішення Нобелівського комітету, і я був одним із них. Лист опублікований і залишиться вічним доказом маніпуляцій навколо рішень Стокгольмського комітету.

А мене доля звела з О. Горнікевичем як науковцем-організатором. У 90-ті роки минулого століття, коли міністр д-р Е. Бусек задумав програму обміну стипендіатами з Україною, професор О. Горнікевич часто брав участь в академічних заходах. Він був президентом Українського лікарського товариства Австрії (УЛТА), а я став його віцепрезидентом. І так у 1976 році ми стали співорганізаторами Конгресу світової федерації українських лікарських товариств (СФУЛТ) у Відні. Тоді вже ми планували наступний Конгрес в Україні, який пройшов успішно в Києві і Львові. Після О. Горнікевича я мав честь очолити Лікарське товариство, а він, відомий на весь світ вчений, став віцепрезидентом, і я завжди гордився ним.

На той час ніхто не бачив зв'язку між біологічною функцією оксиду азоту та хворобою Паркінсона. Ми з моїм другом *Тадеушем Малінські* вже успішно розробляли «секрети» навколо синтезу оксиду азоту. Малінські вже публікував свої роботи про нейронний синтез оксиду азоту (neuronal NO-synthesis). Ставало все більше і більше відомо, що оксид азоту є нейротрансмітером (neurotransmitter) і відіграє надзвичайно важливу роль у нашому мозку. Олег Горнікевич був людиною з неймовірним розумінням патофізіології мозку. Хвороби Паркінсона і Альцгеймера прогресуватимуть у цивілізованих країнах, тому я запросив Тадеуша на розмову з паном Горнікевичем. І сьогодні пригадую тривалі дискусії і спроби краще розуміти ці страшні хвороби. Нагадую, що одним із відомих пацієнтів був колишній президент США *Рональд Рейган*. Ми на базі експериментальних даних на мізках хворих почали краще розуміти ці захворювання. Через 50 років після фундаментальних розробок Горнікевича і Ерінгера про L-DOPA нам стало зрозуміло, яку важливу роль у функції людського мозку відіграє оксид азоту.

Австрійська академія наук, яку очолює відомий також і в Україні фізик професор *Антон Цалінгер* (Anton Zeilinger) з пошаною ставилася до професора Олега Горнікевича. Академія існує з 1847 року. Пригадую зібрання в Академії, де всі в захваті слухали лекції Олега Горнікевича. Він був членом Австрійської академії наук, а НАН України «не встигла» запросити його в іноземні члени.

Остання наша розмова з професором Горнікевичем відбулася у його кабінеті в Центрі дослідження мозку (Center for Brain Research) на Шпитальгассе, де 100 років тому *Карл Ландштайнер* (Landsteiner) довів існування різних груп крові і отримав Нобелівську премію. Розмова була дуже складною, я вперше побачив просто людину, а не активного науковця. Несподівано пішла у засвіти дружина професора, яку він дуже любив і шанував. Я рідко бачив у своєму житті людину настільки морально зламану і намагався його переконати у закономірності життя і смерті як неминучого завершення життєвого шляху. Мені це не вдалося. І мені було дуже боляче бачити генія науки, котрий не зміг сприйняти цю реальність. Ця розмова з вельмишановним професором залишила глибоку рану в моїй душі.

26 травня 2020 року Олег Теофілович Горнікевич пішов з життя.

Професор Олег Горнікевич залишається для мене вчителем життя! ■

Зустрічі з Тадеушем Малінські

У 1992 році я прочитав у журналі «Nature» статтю **Тадеуша Малінські** про порфіриновий датчик (*porphyrinic sensor*), яким можна вимірювати біологічно активний оксид азоту в клітині. Це була свого роду сенсація для наукової спільноти і початок епохи нанотехнологій в медицині. Ми вже на той час знали про окремі фактори, важливі для синтезу оксиду азоту (пропоную читачеві подивитися і прослухати мій website *drhuk.com*).

А я коротко розкажу про першу зустріч з професором Тадеушем Малінські в його лабораторії в 1994 році. Хочу зауважити, що та зустріч була для мене ключовою в моїх експериментальних розробках.

Професор Т. Малінські залишається для мене «експериментальним батьком», з яким я багато років вів розмови і не лише про оксид азоту. Хочу, щоб читач цих рядків зрозумів важливість мого знайомства з проф. Т. Малінські. Після публікації в «Nature» він отримував до 3000(!) дзвінків щоденно, і кожен науковець пропонував йому співпрацю. Тепер Ви краще зрозумієте вагу нашої зустрічі для мене – молодого віденського хірурга, який відчув важливість нового бачення молекули, яку ще не так давно називали «отрутою»... І не мені пояснювати, чому тоді, у 1994 році, відомому на весь світ науковцю «захотілося» співпрацювати зі мною... На це запитання немає відповіді, може, я просто приваблював професора нашими експериментальними результатами, а може й чимось іншим.

Ігор Гук з професором Тадеушем Малінські і його дружиною у віденському ресторані

це одна з фундаментальних молекул в нашому організмі. Не спрацює ані серцево-судинна, ані мозкова, ані імунна система без оксиду азоту. Тому в 1998 році Нобелівську премію в галузі фізіології та медицини отримали **Луїс Ігнарро**, **Ферід Мурад** і **Роберт Ферчготт** (R. Furchgott), який, до речі, був ментором нашої публікації в «Proceeding of the National Academy of Sciences of USA (PNAS)».

За австрійськими законами науковцеві потрібно в 65 років іти на пенсію, що торкнулося й мене в 2017 році. Цього зовсім не можуть зрозуміти мої українські друзі. За традиціями Віденського університету з академічною людиною прощаються спеціально організованим науковим симпозиумом. І тут не обійшлося без мого друга Тадеуша Малінські... Він прочитав для всіх учасників симпозиуму фантастичну лекцію, нагадуючи про наші спільні розробки, пояснюючи роль оксиду азоту в людському організмі. Авдиторія була в захваті! Приємною була заява пана Тадеуша в розмові зі мною: «Я не знав, що тебе так шанує віденська академічна спільнота».

Найважливіше для молодого науковця – це знайти мудрого вчителя. І мені дуже пощастило. Зустріти таку Людину на експериментальному шляху – це дійсно щастя. Я завжди кажу: «Якби **Арістотель** був моїм учителем, то я теж став би **Олександром Македонським**». Тому можу кожній молодій людині порадишити «шукати» свого Арістотеля... Я шукав і мені пощастило, і нам вдалося зробити фундаментальний внесок в розуміння патомеханізмів однієї з найважливіших молекул у нашому організмі. Я сьогодні вдячний Господу за зустріч із професором Тадеушем Малінські! ■

**Професор
Тадеуш Малінські**

Через три роки після початку співпраці з професором Т. Малінські нам вдалося «розкусити» деякі механізми синтезу оксиду азоту, і ми завершили наші розробки публікацією в журналі «Circulation», а редактор журналу професор **Вільямс** (Williams) запропонував професорові Стенфордського університету **Дж. Куку** (J. Cooke) написати вступ до нашої роботи. Це суттєво підвищувало серйозність і важливість нашого розуміння й пояснення патомеханізмів навколо оксиду азоту. Наша публікація цитується до сьогодні і є ключовою в підручниках про функцію ендотелію.

Хочу згадати й наступну публікацію з Т. Малінські, яка розкривала більш прикладні аспекти. Наприкінці ХХ століття всім було вже зрозуміло, що оксид азоту – не отрута. Так мене раніше навчали мої професори і так в перші свої роки я вчив своїх студентів. І раптом виявляється, що оксид азоту –

Honoris causa у м. Познань, де Т. Малінські закінчив свої професійні студії і в 1975 р. виїхав до США

Зустрічі з Ларисою Хоролець

Мої перші контакти з діячами українського мистецтва почалися ще в 80-ті роки минулого століття. Київський театр опери та балету вперше гастролював по Західній Європі (Візбаден, Німеччина). Для театру це була значна подія на той час. Колишній директор театру – «втікач» **Володимир Колесник** – прямо з Торонто з дружиною Галиною приїхав до Відня, і ми разом поїхали на зустріч з його колишніми співробітниками. Серед них були **Платон Майборода**, **Стефан Турчак**, **Гізела Ципола** та інші зірки українського оперного театру.

Тоді я ще не мріяв про поїздку в Україну і зовсім не думав, що доля зведе мене із зірками українського театру, зокрема з панею **Ларисою Хоролець** з Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка, яка на той час була Міністеркою культури України.

Я вже згадував про першу австрійсько-українську зустріч на державному рівні в Києві. Серед представників українського уряду була і міністерка культури України Лариса Хоролець, чарівна жінка. Оскільки я був єдиний у складі команди, хто володів українською і німецькою мовами, то мені випало перекладати слова пані міністерки. Було дуже багато неочікуваного, і я не раз ламав дипломатичну процедуру, не будучи професіоналом у цій справі. Але, можливо, це сподобалося представникам української політичної еліти. Вже після офіційних переговорів ми з пані міністеркою домовилися зустрітися у Відні, оскільки вона планувала поїздку до Мюнхена, а до Відня заїхати вже по дорозі до Києва. Я не дуже вірив у таку зустріч, але не відмовлявся.

Зустріч у Відні: С. Турчак, Г. Ципола,
Л. Наконечна і А. Солов'яненко

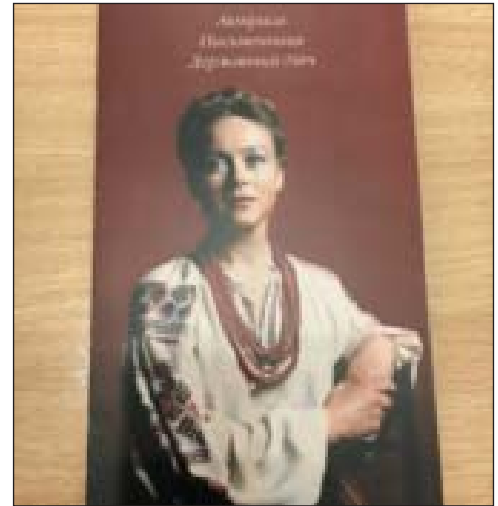
Через декілька днів пролунав дзвінок з Мюнхена і я почув пані Ларису, яка говорила, що наступного дня зі своєю командою буде у Відні. Потяг з Мюнхену зупинився у Відні, і я вдруге зустрічав пані Хоролець. Ми сіли в таксі і поїхали в готель «Регіна», де поселилася команда пані міністерки. Я чемно чекав у коридорі, оскільки була спланована зустріч з австрійським міністром культури паном **Шольтеном**. Пані міністерка запросила мене у свій номер, щоб підготувати себе до зустрічі з міністром. І ми так з Ларисою Іванівною заговорилися, що запізнилися на зустріч з паном Шольтеном.

А все має свої наслідки...

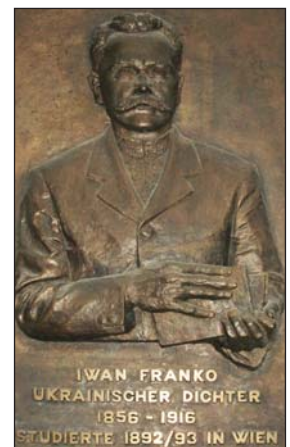
Пані Лариса була дуже діловою жінкою-міністеркою. Плануючи поїздки й українські проекти в Австрії, не забула і про великого поета і філософа **Івана Франка**, котрий у 1892 році поступив у Віденський університет, щоб продовжувати студії на факультеті германістики, які він успішно завершив у 1893 році. 100 років проминуло і акторка театру ім. Івана Франка (на той час міністерка культури України) добивається «чуда» – встановлення меморіальної дошки Іванові Франку у Віденському університеті. До цього часу жоден український поет чи філософ не прикрашував стін Віденського університету. Це була одна з відважних ідей, які вона запропонувала міністру науки і досліджень Австрії пану **Ерхарду Бусеку**. Мало хто з нас вірив в успіх такої ідеї у 1992 році. Пригадую, що сам ректор Віденського університету скептично ставився до цього проекту. А коли його шеф д-р Е. Бусек схвалив ідею пані Лариси, тоді швидко почали діяти д-р **Мар'ян Припхан** та академік **Ярослав Яцків**. І вже 29 жовтня 1993 р. у присутності міністра культури України **Івана Дзюби** (Ларису Хоролець на цей час уже усунули з посади, хоча вона хотіла продовжувати роботу), міністра науки і досліджень Австрії д-ра **Е. Бусека** і ректора Віденського університету професора **Ебенбауера** з'явилася меморіальна дошка в Інституті германістики університету.

Наступною ідеєю пані Лариси була виставка скіфського золота у Відні в Музеї історії культури. Тоді директором музею був **Вільфрід Сайпель**, і ми кілька разів літали в Київ відбирати експонати. І тут нічого би не вдалося без підтримки пані міністерки. Скіфське золото до цього ніколи не бувало за межами України. Це був звитязний вчинок.

Підготовка затягувалася, і на відкритті виставки «Gold aus Kyiv» («Київське золото») пані міністерка була відсутньою, а представляв Україну пан **Іван Яковина**. Завершилося все виданням чудового альбому, який тоді вперше побачили в Австрії і Україні. Не можу не показати деякі експонати з альбому, тому що я був включений у його підготовку. Пригадую, як одного разу мій уже покійний друг **Петер Марінгер** (на той час голова кабінету віцеканцлера Бусека) сказав

Лариса Хоролець
Народна артистка УРСР,
перший Міністр культури України
(1991–1992)

Пам'ятна дошка
Іванові Франку
у вестибюлі Віденського
університету

Скіфський шолом у Відні

мені, що він не зовсім розуміє, чому його шеф так примушує їх працювати з пані міністеркою України.

Сьогодні, коли задумуюся про це, то у мене є підозра, що пані міністерка Лариса Хоролець теж, як і мене, «зачарувала» міністра Бусека.

Була ще одна значна подія в ті роки. Вперше театр ім. Івана Франка привіз п'єсу Івана Франка «Украдене щастя» («Das gestohlene Glück») на сцену віденського театру! Австрійська преса схвально реагувала на цю подію («Kurier»).

Після вистави у Віденському оперному театрі міністр Е. Бусек так розслабився, що запропонував пані міністерці піти до елітного віденського бару «Edenbar», де часто бували відомі митці та політики. Такі були тоді традиції й у нас. І ми всю ніч провели за келихом вина, не помічаючи ранку за вікном. Так, політики теж люди і їм такі зустрічі потрібні!

При зустрічах у Києві пані Лариса знову й знову вражала мене знанням української культури, пісні і музики. Часто ми відвідували концерти, вистави в театрі ім. Івана Франка, де вона вже не працювала. Були теж поїздки на природу і до Полтави. Пригадую поїздку в музей «Пирогово» біля Києва, де під відкритим небом можна побачити всю Україну!

Так і народилася спільна з пані Ларисою ідея, щоб в Klagenfurt (Австрія) в музеї "Minimundus-Klagenfurt" поставити мініатюру собору Св. Софії, яку читач бачить на фотографії.

Сьогодні відрито можна говорити про «віденський період» у житті міністерки Хоролець, і я сподіваюся, що у пані Лариси теж залишилися приємні спогади про цей період її життя.

Museum "MINIMUNDUS"

Одного дня Ви, пані Ларисо, перестали опікуватися культурою України як державний діяч. Так завершилися наші ділові контакти. Сьогодні, майже після 30-ти років втілення успішних культурних проектів поміж нашими країнами, Вам, шановна пані Ларисо, низький уклін і щира подяка від «задунайського козака», котрий, за Вашими словами, зумів кинути той «заклик-гук» на всю Україну. Ваші слова й сьогодні звучать у моїй душі! Щиро дякую Вам! ■

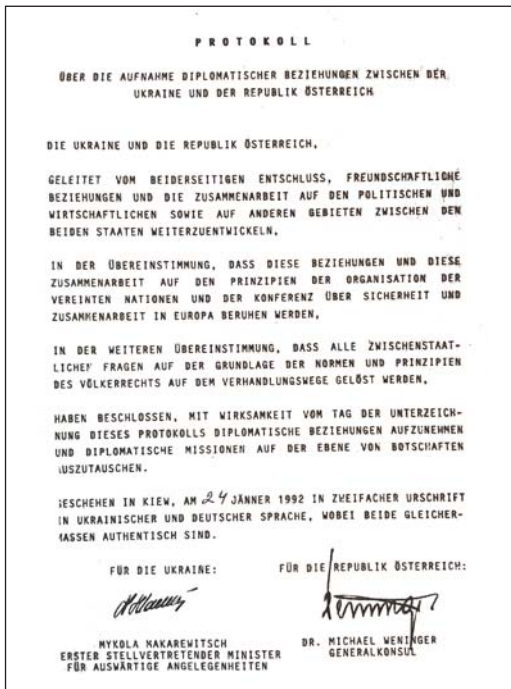
Австрійська газета "Kurier" про виставу "Украдене щастя" українського драматичного театру імені І.Франка у Відні

...зимовий шлях

Зустрічі з Міхаелем Венінгером

Ще до розпаду Радянського Союзу австрійські дипломати були першими серед своїх європейських колег у підготовці до того часу, коли на карті Європи не стане радянської імперії. З цією метою ще за часів Радянського Союзу молодий дипломат **Міхаель Венінгер** був відправлений як науковий радник до австрійського посольства в Москву, а потім був переправлений до Києва, де з відновленням незалежності відкривалися посольства іноземних держав. Уряд Австрії був готовий встановити дипломатичні відносини з Україною і відкрити перше європейське посольство, як це вже було в 1918 році. І так це й сталося! 24 січня 1992 року український дипломат **Микола Макаревич** і **Міхаель Венінгер** підписали протокол про встановлення дипломатичних відносин між Україною і Австрією. Сталася ця подія у готелі «Жовтневий». Пан Міхаель згадує сьогодні, що успішне підписання такого епохального документа стало можливим лише завдяки перспективній політиці тодішнього міністра закордонних справ Австрії пана **Алоїса Мока** і віцеканцлера **Ерхарда Бусека**, що відкривало новий шлях для різноманітної діяльності на рівні посольств.

Українська політична еліта зустріла пана Міхаеля дуже тепло. Тож незабаром почалася тісна співпраця на різних рівнях – це були політичні, економічні, культурні та наукові проекти. І я теж був особисто включений до втілення багатьох проектів, про які на сторінках цього журналу вже згадувалося. Міхаель Венінгер домігся відкриття першого австрійського торговельного представництва в Києві. Перші авіалінії, які зв'язували Україну зі світом, були Austrian Airlines. Пригадую, як мої канадські, американські та англійські друзі через Відень добиралися до Києва!

У Києві був створений «Австрійський культурний форум» – Österreichische Kulturforum», який став платформою для інтенсифікації культурних проектів. Міхаель Венінгер тепло згадує першу українську міністерку **Ларису Хоролець**, яка з неймовірною завзятістю (але й з лагідністю) розпочинала успішні культурні проекти. Я був свідком тих подій. Не забувайте, що на київських вулицях ще «дув радянський вітер», і без таких свідомих українських політиків ці проекти ніколи не завершилися би успішно. З великою шаною згадує пан Міхаель академіка НАН України **Ярослава Яцківа**, котрий дуже допомагав при організації поїздок українських студентів в Австрію. Нагадую, що тоді потрібна була віза, і австрійське посольство ніколи не відмовляло українським студентам, котрі були рекомендовані командою Я. Яцківа.

Згадаймо міністрів з австрійської сторони **Б. Штільфрида**, **Петра Марінгера**, **Отмара Губера**, **В. Сайпела** та інших, бо робота виконувалася прагматичними співробітниками. Як приклад спільної роботи пан Міхаель нагадує про відкриття в Україні меморіальних дошок на будинках відомих австрійських письменників з єврейськими коренями, таких, як **Йосефу Роту** у Бродях та **Паулю Целану** в Чернівцях, де, як підкреслює пан Міхаель, все підготували українськи митці.

Ще під час перебування в посольстві пана Міхаеля австрійським урядом було прийнято рішення знайти окремий будинок для австрійського посольства в Києві. Сьогодні воно розташоване на вулиці І. Франка (що не випадково, оскільки **Іван Франко** закінчив факультет германістики у Віденському університеті). На моє запитання: «Що Вас вразило у ті роки?» пан Міхаель відповідав: «Доброта і космополітизм людей в Україні, готовність до співпраці та незабутні вистави Київського оперного театру».

Міхаель Венінгер
австрійський дипломат і релігійний діяч,
перший Надзвичайний і Повноважний
Посол Республіки Австрія в Україні,
член Папської ради
з міжрелігійного діалогу

Пам'ятник Паулю Целану
в Чернівцях

Неповторні враження залишилися й від Карпат! Так повторюється «історія» з часів *Габсбургів*, коли австрійці, як і великий князь *Вільгельм Габсбург*, «закохалися» в гуцульську культуру! Мій друг Міхаель дуже любив український Крим, але дипломатична служба для своєї країни змусила пана Міхаеля покинути Україну. І ми «загубили» на деякий час один одного, однак не назавжди...

Я вже згадував про те, що віцеканцлер Е. Бусек жартуючи називав мене «*діючим послом України в Австрії*». На той час не існувало посольства України в Австрії і я часто перебирав на себе також і деяку дипломатичну роботу, наприклад під час зустрічі в 1992 році віцепрем'єра України з гуманітарних питань пана *Сергія Комісаренка* з міністром закордонних справ Австрії паном *Алоїсом Моком*.

З початку 2001 р. пан Міхаель Венінгер став членом політичної дорадчої команди Президента Європейської комісії: до 2004 р. – *Романо Проді* і до 2007 р. – *Жозе М. Баррозу*. Така команда нараховує до 10 осіб, які є постійними політичними радниками Президента. У середині 2010 років пан Міхаель був також членом Робочої групи з етики Європейського космічного агентства в Парижі (Ethischer Arbeitskreis der Europäischen Weltraumagentur – European Space Agency (ESA) Ethics Working Group in Paris).

Алоїс Мок, Ігор Гук, Сергій Комісаренко

Папа Франциск і Міхаель Венінгер

Міхаель Венінгер став першим послом в історії Австрії, який після завершення теологічних студій був висвячений на римсько-католицького священника віденським кардиналом *Шенборном* у соборі Св. Стефана. Й одразу після висвячення Папа Римський запропонував йому посаду свого радника.

Так Господь направив людину на церковний шлях...

Ніколи в 1990-і ми й подумати не могли про такий поворот в житті мого друга – ми були зайняті працею в Україні...

Одного дня я повернувся з операційної до свого кабінету, щоб вирішити побутові питання. І тут раптом моя секретарка каже, що є дзвінок з Ватикану, і я взяв слухавку. Такі дзвінки у мене були не часто. «Гук», – представився я чемно невідомій на той час мені людині з Ватикану. І тут я почув: «*Ігор, це ти? Пригадаєш ще мене?*». Це говорив Міхаель Венінгер. Пригадали і дуже зраділи один одному. Але ж я пам'ятав мого друга як австрійського дипломата і не зовсім розумів, чому дзвінок був з Ватикану. Останнім разом, коли ми бачились, він

був ще австрійським дипломатом! Ми домовилися щодо його приїзду до нашої клініки і тоді я побачив іншого Міхаеля: радника Папи Римського, церковну людину, яка відповідає за міжрелігійні переговори. Наші розмови завжди були надзвичайно цікавими, а тоді я ще й багато почув про його «брюссельський» період.

У 2019 році Міхаель як провідний богослов світу разом з докторкою сестрою *Маурою Затоній о.с.б.* (Maura Zátonyi O.S.B., Dr. phil., Dipl.-Phil., Dipl.-Theol.) заснували Академію Святої Хільдегарди в Айбінгені, Німеччина (St. Hildegard-Akademie Eibingen e.V., Deutschland), в рамках якої діє, зокрема, Центр науки, досліджень та європейської духовності (Zentrum für Wissenschaft, Forschung und europäische Spiritualität), для того щоб культивувати справжні європейські цінності та підтримувати процес європейської інтеграції. У 1992 році Міхаель був присутній на відкритті Греко-католицького університету у Львові як гостьовий лектор.

Згодом Міхаель повернувся до Ватикану. Мені дуже бракувало мого друга, з яким ми так багато проектів «проштовхували» в 1990-і роки... Пан Міхаель запросив мене до Ватикану і я дуже зрадив. Рідко буває, що Вас запрошують на особисту екскурсію по Ватикану. Я раніше бував у Ватикані туристом. Тим разом я побачив набагато більше, і мій «екскурсовод» Міхаель розкрив мені деякі подробиці Ватиканської держави.

За моєю пропозицією пан Міхаель став членом Європейської академії наук і мистецтва. А у 2021 році пан Міхаель повернувся до Відня і вже тут продовжує свою працю й не забуває своїх українських друзів, у тому числі й мене.

Відмічаючи епохальний внесок австрійських дипломатів у перші складні для всіх роки відновлення незалежності України, я особисто хочу від душі подякувати пану Міхаелю не тільки за прагматизм, але й за любов до України! Ніхто сьогодні не скаже, яким шляхом пішла би тоді Україна, якби не було таких дипломатів... Сучасні події в Україні стали для деяких людей підставою для сумнівів про державність України. Тому такі дипломати, як пан Міхаель, надзвичайно потрібні, і вони є!

«З Богом!», – так зазвичай прощаємося ми з Міхаелем.

«З Богом!», – так скажу я всім українцям. ■

Зустрічі з Анатолієм Зленком

Професор Ігор Гук і Анатолій Зленко, перший Міністр закордонних справ України (1990—1994, 2000—2003)

Буремні 90-і роки минулого століття... Розпалася імперія зла – Союз Радянських Соціалістичних Республік. Найбільша з цих республік – Україна – оголосила себе незалежною суверенною державою і почала налагоджувати зв'язки із західними країнами. Державна делегація австрійського уряду на літаку Austrian Airlines в серпні 1992 року прибула в Бориспіль. Українська сторона сердечно і тепло зустріла першу західноєвропейську урядову делегацію – тих австрійців, про яких у радянських підручниках розповідали «казки», що вони вигадали українську націю. Багато різноманітних «казок» я чув у своєму житті, але таку брехню і фальшиві «fake news» могла придумати лише сталінська диктатура.

Нашу делегацію очолював дуже досвідчений австрійський дипломат пан *Ернст Сухаріна*. Все проходило за протоколами, нас поселили на вулиці Госпітальна в готелі «Русь». Це був перший сигнал про «історичне» коріння України, про що я гордо розповідав моїм австрійським колегам.

До першої державної зустрічі з українською стороною ми готувалися ретельно і підтримували один одного. Я був єдиний у складі команди, хто володів і українською, і німецькою мовами, тож на зустрічі з представниками українського уряду я був перекладачем! Так я став епіцентром цієї зустрічі і мені довелося безпосередньо перекладати слова Президента *Леоніда Кравчука* моїм австрійським колегам і навпаки.

На цій зустрічі я познайомився з міністром закордонних справ України *Анатолієм Максимовичем Зленком*. Він вільно володів англійською і французькою, але не німецькою!

Після офіційних переговорів було багато особистих розмов, тому що я володів українською і всім це стало цікаво. Під час однієї з таких розмов відбулося знайомство з паном *Андрієм Василюшиним* – на той час міністром внутрішніх справ України. У міністра був друг в Австрії, тому він дуже радо спілкувався зі мною.

1990-і роки. Міністр внутрішніх справ України Андрій Василюшин (у центрі), Ігор Гук (справа)

Мені випала честь за особистим запрошенням побувати 22 серпня 1992 року на урочистому засіданні, присвяченому Дню Незалежності України. Ніколи не забуду, як міністр внутрішніх справ України особисто супроводжував мене до Борисполя: такі були традиції в ті роки. Я був на той час державною людиною. Жоден австрійський посол не залишав свою країну, не зустрівшись зі мною. Такими були доручення австрійського міністра закордонних справ.

Про Анатолія Максимовича хочу згадати ще одну цікаву подію.

Їдемо з ним до театру ім. Франка і зустрічаємося з *Богданом Ступкою*, а той їде на «роботу». Ті 15–20 хвилин, які ми провели разом, я ніколи не забуду. Думаю, що ніколи ані до, ані після цієї зустрічі я так не сміявся в Києві. Богдан Ступка мав дар Божий показувати «кольорові жарти», як жоден відомий мені українець. Познайомився я з Богданом Сільвестровичем ще в 1991 році у Львові на вечірці в одному з львівських ресторанів. Ми якраз завершили нашу першу в Львові австрійсько-українську хірургічну конференцію.

Усі вже розслабилися і ми разом всю ніч прогуляли! Незабутньо... Отже, через якийсь час ми з паном Зленком уже сиділи в ложі. І раптом я побачив зовсім іншого Ступку: геніальний актор, людина, яка щойно з нами спілкувалася, за одну мить переключилася на іншу роль. Так, це Божий талант, такого Богдана Ступки я ще не бачив!

**Перші роки незалежності України.
Міністр закордонних справ України пан Зленко і
Державний секретар США Колін Пауелл у Дубаї**

**Колін Пауелл, Анатолій Зленко
і Ігор Гук під час конференції
“Thinkers of Dubai” у Дубаї**

**Мить порозуміння. Дипломат Анатолій Зленко, хірург Ігор Гук і астроном Ярослав Яцків
під час науково-практичної конференції. Відень (Австрія), 2012 р.**

Деякий час Анатолій Зленко з чарівною дружиною – пані Людмилою – прожив у мене на квартирі у Відні. Після тих непростих 90-их його серце почало нагадувати про себе, і була потрібна операція. Ми успішно «розібралися» зі здоров'ям пана Анатолія й ще довгі роки разом робили добрі справи.

Почався «еміратський період» у моєму житті. Я мав нагоду бачити, з якою повагою на міжнародній арені ставилися до українських делегацій європейські, американські та інші політики. Одним із них був Державний секретар США **Колін Пауелл** (Colin Powell).

Ми з Анатолієм Зленком брали участь у події під назвою «Мислителі Дубая» – «Thinkers of Dubai»... Величний натовп оточив Коліна Пауелла: арабські шейхи, дипломати... І тут раптом Колін Пауелл, побачивши пана Зленка, на весь голос вигукнув: *«Господи, та тут увесь світ!»* – «*God, the whole world is here!*». І поспішив до свого давнього друга Анатолія! Треба було бачити обличчя шейхів, які не розуміли, хто такий Зленко, ради якого Пауелл залишив їх і побіг до нього. Ми тоді мали нагоду довго спілкуватися разом, а К. Пауелл був запрошений топ-спікером на Дубайській конференції.

Були і політично-громадські зустрічі в Києві. Анатолій Зленко з 2010 року був деканом факультету міжнародних відносин в Київському славістичному університеті і брав активну участь в міжнародних подіях.

У січні 2012 року в Дипломатичній академії у Відні за підтримки Посольства України проводилась науково-практична конференція з нагоди 20-річчя українсько-австрійських відносин. Австрійська сторона попросила мене модерувати цю науково-практичну конференцію, а одним із спікерів конференції був **Павло Клімкін**, на той час заступник міністра закордонних справ України, який читав лекцію про «Сучасні українсько-австрійські відносини: загальноєвропейський та регіональний вимір» – «*Moderne ukrainische-österreichische Beziehungen: gesamteuropäische und regionale Dimension*».

На кінець хочу сказати, що знайомство з Анатолієм Зленком і його величезний досвід (а я мав нагоду роками вчитися у пана Зленка, як вести політичну дискусію) допомогало мені в складних життєвих та громадянських ситуаціях. ■

Зустрічі з Олександром Никоненком

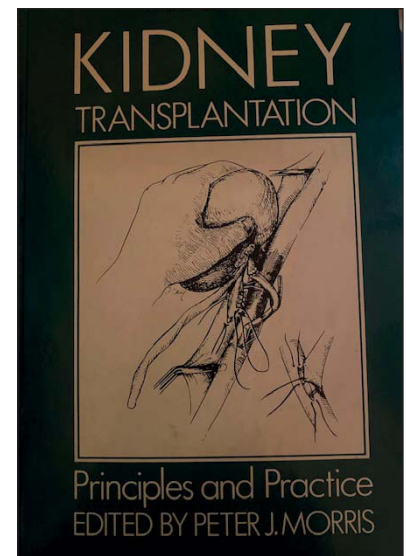

Олександр Никоненко
доктор мед. наук, професор,
академік НАМН України,
ректор Державного закладу
«Запорізька медична академія
післядипломної освіти
МОЗ України»

У Віденському університеті в хірургічній клініці вже протягом 10 років успішно проходили трансплантації органів: нирки, печінки, підшлункової залози. Я сам на той час провів сотні таких трансплантацій. І тут раптом одного дня з'являється команда **Олександра Никоненка** із Запоріжжя! Я традиційно поселив всіх моїх українських колег на своїй квартирі на вулиці Стадіонгассе 4, між мерією і парламентом. Одразу пояснив своїм колегам, що ця назва не має ніякого відношення до футбольного стадіону, а це ім'я експерта закордонних справ австрійської монархії. Граф **Стадіон** свого часу домігся визнання української мови в австрійському парламенті. Дві великі українські області були в складі Австрійської імперії, і на той час кожен десятий (13 відсотків) «австрієць» називав українську мову рідною! Це був шок для моїх запорізьких колег. А ще більшою мірою – коли я називав себе «задунайським козаком».

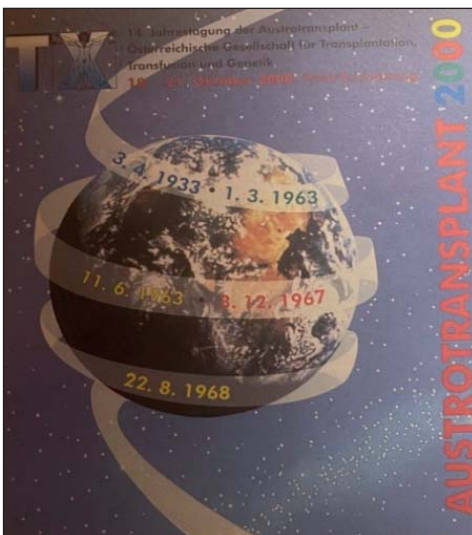
Але повернемося тепер до хірургічної справи, з якою вони приїхали Відня – вивчати трансплантацію печінки.

Хочу нагадати (тому що навіть не всі медики знають), що першу пересадку нирки у людини здійснив український хірург **Ю. Вороной** у 1933 році. Ця дата зафіксована в стандартному підручнику Оксфордського професора **П. Морріса** «Трансплантація нирки: принципи і практика» («Kidney Transplantation: Principles and Practice»). Там на 6-й сторінці є фотографія собаки Вороного, на якій він проводив експерименти.

В Австрії першу пересадку нирки провів мій шеф професор **Франц Піза** у 1964 році. Я вперше самостійно провів трансплантацію нирки в 1982 році, тобто 40 років тому назад.

Запорізька команда не пропускала жодної трансплантації в нашій клініці! День і ніч вони були з нами. І це пояснює успіх команди Олександра Никоненка. Вони, незабаром після повернення до Запоріжжя, вперше в Україні провели успішну трансплантацію печінки за віденським протоколом.

Коли я вперше приїхав до Запоріжжя, всі були чомусь насторожені. Я спочатку це не дуже помічав, але відчував стриманість присутніх при розмові зі мною. Олександр Семенович попросив **Зінаїду Л.**, яка очолювала відділ охорони здоров'я в обласній раді (її всі називали «пані міністр»), і вона запросила мене відвідати чудовий Музей козацтва на острові Хортиця.

Я був дуже вражений, тому що пригадав, як мій тато розповідав про свою поїздку на Хортицю. Тоді я й не мріяв про таку можливість та ще в такому достойному товаристві. Під час нашої прогулянки музеєм пані Зінаїда раптом зупинилася і каже мені: *«Ігоре Івановичу, нас Олександр Семенович так налякав Вами! Казав, що приїде дуже жорсткий професор Віденського університету, котрий нас так «ганяв» в операційній під час нашого перебування у Відні. Ви не уявляєте собі цю людину! А от у мене склалося зовсім інше враження про Вас під час нашого спілкування»*. Не знаю, може вона відчула мою внутрішню пошану до українських жінок, які все своє життя відстоюють країну. Я в цьому ще не раз переконувався пізніше... Отже, українська жінка не побоялася супроводжувати «жорсткого віденського хірурга» на запорізькій землі! Уже у Відні під час службової поїздки пані Зінаїди ми весело згадували нашу першу зустріч в Запоріжжі.

Сучасна трансплантація є не лише хірургічним втручанням, а й неймовірним імунологічним подвигом. Тому обмін досвідом та участь у міжнародних конференціях з цих питань є невід'ємною частиною успіху у цій важливій справі.

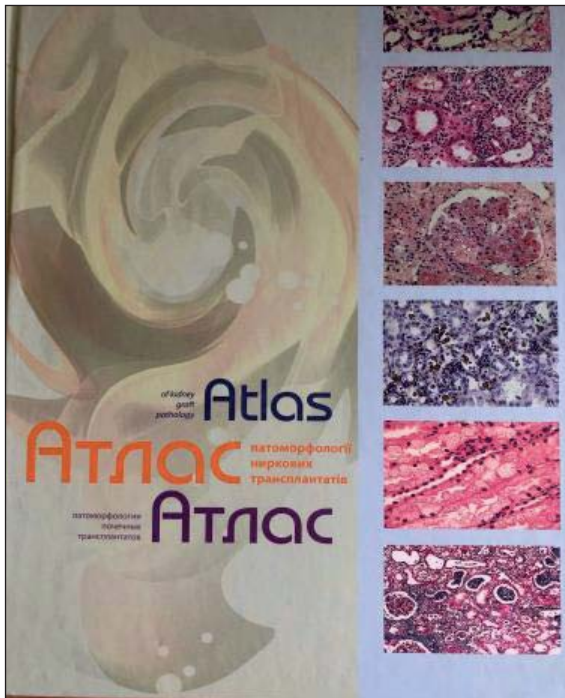
Одним з великих знакових успіхів Олександра Семеновича було його обрання у 2006 році членом-кореспондентом НАН України, а потім, у 2012 році, – академіком НАМН України.

Його внесок – інтелектуальний і практичний – в розвиток української трансплантації органів став уже загальнознавчим.

Вдома у Олександра Семеновича Никоненка ми розкривали свої нехірургічні таланти. Я не очікував, що Олександр Семенович артистично володіє акордеоном. Цікаво, що талановиті люди не обмежуються одним талантом. Не раз ми бували в запорізьких ресторанах... і я вивчав «запорізьку кухню», не обійшлося й без чарки горілки «Хортиця».

Таких зустрічей у садибі Олександра Семеновича не порахувати. І завжди його дружина пані Тамара готувала смачний запорізький борщ і все, що на українському столі вміститься. Часто згадували зустрічі з покійним **Олександром Шалімовим**, читали поезії і співали пісні, як і раніше в київській хаті академіка О. Шалімова. І я спостерігав величезну пошану хірурга Олександра Никоненка до корифеїв тепер уже української, а раніше – радянської хірургії. Мені було дуже цікаво спостерігати, як чемно і скромно вела себе така видатна особа.

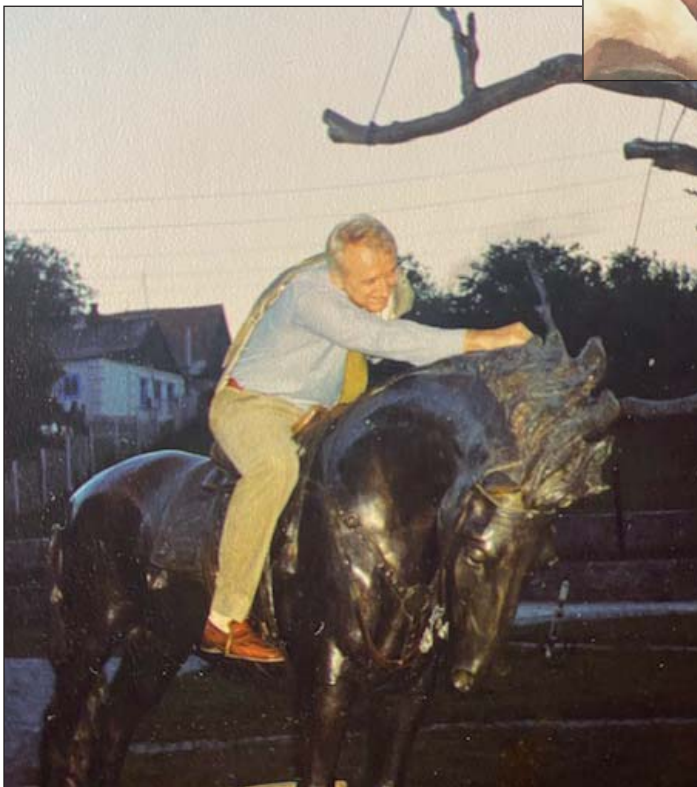

Народ каже, що за спиною кожного успішного чоловіка стоїть сильна жінка. І в сім'ї академіка Олександра Семеновича я ще раз побачив підтвердження цьому вислову. Пані Тамара – не тільки чарівна господиня, але й зробила суттєвий інтелектуальний внесок в успіхи запорізької трансплантації! Вона день і ніч вивчала процеси відторгнення органів після пересадки, що є суттєвим в післяопераційному лікуванні цього небажаного явища. І все це зібрано і відображено в першому в Україні атласі про відторгнення органів!

Незабутні вже традиційні плавання у Дніпрі (байдуже, це літом чи зимою) – це такі «козацькі» тренування запорожців і «задунайського козака». Хочу уточнити, що ми ніколи не хворіли після зимових плавань! І нас завжди супроводжував хороший друг Олександра Семеновича, пан **Євген Карташов** – колишній мер Запоріжжя, посол України в Казахстані, народний депутат і т.д.

Пригадую, як під час перебування міністра закордонних справ **Анатолія Зленка** у Відні ми заговорили про Запоріжжя і, зрозуміло, про мого друга Євгена Карташова. Пан Зленко розповідав мені, що він особисто направляв Є. Карташова послом у Казахстан. Я тут же зателефонував Євгену. Але трубку передав пану Зленку. Уявляєте, якою приємною несподіванкою для пана Карташова було замість мене почути свого колишнього шефа. Все це я почув потім від мого друга Євгена Григоровича.

10 років тому я отримав з нагоди 60-річного свого ювілею прекрасну картину про славні козацькі часи. Я знайшов у документах, що коли наприкінці XVIII століття Запорізька Січ була зруйнована агресором, то в переліку козаків майже в кожному третьому курені було прізвище Гук! (Не дарма **Ліна Костенко** взяла це ім'я для свого роману «Маруся Чурай»). Олександр Семенович, коментуючи картину, казав, що на ній Ігор Іванович Гук показує нам правильний шлях до Європи. Мало хто знає, що маленький Олександр Никоненко зростав у Європі, в 20-ти км від Відня в чарівному Бад Веслау (Bad Vöslau).

Цікаво, що доля ще раз звела вже хірурга Олександра Никоненка з такою відомою йому землею. Коли маленький Олександр повернувся в Радянський Союз, він дуже важко адаптувався до нової системи. Він мені розповідав, що любив музику і фортепіано, а це не дуже добре сприймалося його друзями. А потім він став «радянським хлопцем».

І вже традиційно сім'я Никоненків вітала мене з Днем народження і одночасно Днем Соборності!

Вельмишановний Олександр Семеновичу, я на сторінках «Світогляду» хочу від душі подякувати Вам і пані Тамарі за ті незабутні «запорізькі зустрічі» – професійні на Ваших конференціях і сімейні у Вашій хаті.

Дякую Вам за дружбу! Будьмо, гей!!! ■

**Микола Володось
(1934–2016)**
видатний український
серцево-судинний хірург,
доктор мед. наук, професор,
директор Харківського центру
серцево-судинної хірургії
від 1992 до 2013 р.,
першовідкривач дистанційного
ендопротезування судин

**Постер про 2-й Європейський
інтенсивний курс
із судинної хірургії у Львові, 1991 р.**

Зустрічі з Миколою Володосем

3 квітня 2016 р. шведський професор **М. Бьорк**, який очолював Кафедру хірургічних наук Уппсальського університету (Швеція, Department of Surgical Sciences, Uppsala University Sweden), у «Європейському журналі судинної та ендovasкулярної хірургії» (*European Journal of Vascular and Endovascular Surgery*), офіційному журналі Європейського товариства судинної хірургії, написав статтю «Падіння гіганта – професора М.Л. Володося» про українського хірурга з м. Харкова **Миколу Леонтіївича Володося**.

Я зробив чимало, щоб успіхи сьогодні вже покійного Миколи Володося стали відомими у західному світі. Як все починалося...

Після першого українсько-австрійського конгресу хірургів у Відні (жовтень 1990 р.) ми домовилися з проф. **Борисом Тарасовичем Білинським** про наступну зустріч у Львові вже в 1991 році.

Так і сталося. Ми приїхали до Львова. Поїздка була довгою, але веселою: разом з нашими австрійськими і німецькими друзями ми їхали близько 12 годин, а на кордоні стояли 6 годин! Всі були вже втомлені, але готові на другий день до участі в конгресі.

Австрійські і німецькі судинні хірурги були в захваті від лекції Миколи Володося, який звітував про новий для всіх західних хірургів ендovasкулярний метод лікування аневризми аорти. Одні сумнівалися, а інші вітали нову ідею. Тому я тут же запросив професора М. Володося прочитати лекцію в «історичному» залі хірургічної клініки Віденського університету і сам перекладав лекцію. Знову були і захват, і сумніви, передусім у старшого покоління хірургів.

Згадую: коли я був запрошений **Олександром Шалімовим** на ювілей його Інституту, біля мене сидів сам великий **Микола Амосов!** І під час лекції про стентування аневризми аорти він потихеньку мене запитав: «Як Ви думаєте, **Ігорі Івановичу**, чи є у цього методу майбутнє?». Ми у Відні вже працювали за технологією професора Володося і називали її «*Volodos procedure*». Але я утримався з відповіддю, бо зрозумів, що це покоління не тільки в Україні, але й поза її межами вже не спроможне визнати нову ідею. Можливо, це проблема поколінь? Я згадав розмову з Миколою Амосовим, щоб українському читачеві став більш зрозумілим внесок **українського хірурга М. Володося** в прогрес лікування аневризми аорти на нашій планеті. За 10 років ідея М. Володося і його команди завоювала все судинно-хірургічне суспільство.

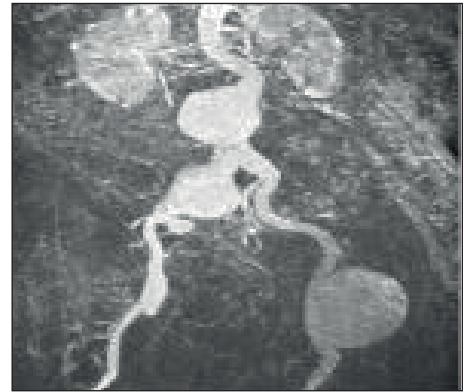
Під час перебування Миколи Володося у віденській клініці я, можливо, був дещо «жорстким» до нього (тут, можливо, мій друг **Олександр Семенович Никоненко** і правий), наполягаючи на публікації його статей в академічному журналі. Ми друкували свої клінічні праці в швейцарському журналі VASA – Європейському журналі судинної медицини. І я запропонував професору Миколі Володосю відправити рукопис до цього журналу. Так у західноєвропейському журналі вийшла у 1991 році наукова стаття «Клінічний досвід застосування самофіксуючих синтетичних протезів для дистанційного ендопротезування грудної та черевної аорти та клубових артерій через стеновую артерію та як інтраопераційного ендопротеза для реконструкції аорти – Clinical experience of the use of self-fixing synthetic prostheses for remote endoprosthetics of the thoracic and the abdominal aorta and iliac arteries through the femoral artery and as intraoperative endoprosthesis for aorta reconstruction», (VASA, 1991; 33:93-95).

Мені було зрозуміло що якщо Микола Володось зі своєю командою (а я познайомився з кожним з них), не опублікують негайно свою статтю, то знов інші «вкрадуть» її, і українська наука втратить геніальну ідею, як це бувало не раз! Ми встигли, але вже у тому ж році доктор **Пароді** опублікував схожу ідею. І треба подякувати англомовній академічній спільноті, яка докопалася до всіх публікацій ще у 80-х роках минулого століття в радянському журналі «Хірургія» («Хирургия») і переклала всі публікації англійською. Ви можете зайти на сайт американської бібліотеки і знайти англомовний переклад праць професора М. Володося.

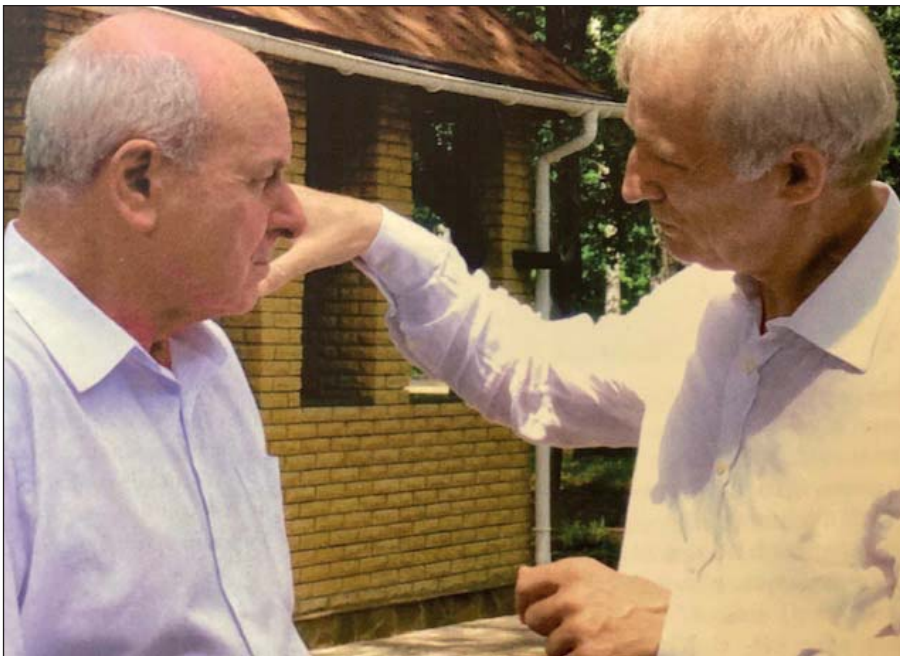
Сьогодні вже можна сказати, що це була «революція» в хірургії аневризми артеріальної системи, байдуже яка локалізація! Я сам в ті роки мав величезний досвід у класичному «*open surgery*» способі лікування аневризм. На час завершення мого академічного шляху в 2017 році я вже провів понад тисячу таких операцій, але вже більше 60–70 % проводилися за «*Volodos procedure*», а решта – за класичним підходом. Деякі судинні центри намагалися досягти 90–95%-го застосування ідеї Миколи Володося.

На підтвердження моїх слів для судинних хірургів вкажу на одну з наших публікацій у найкращому журналі «*Circulation*» – «Ендоваскулярне стентування проти відкритої хірургічної операції у пацієнтів з інфранирковою аневризмою аорти – *Endovascular Stent Grafting Versus Open Surgical Operation in Patients With Infrarenal Aortic Aneurysms*», 2002. Тут ми вже цитували публікацію М. Володося з 1991 року в *VASA*.

Під час конференції СФУЛТУ (Світова федерація українських лікарських товариств) у м. Харкові в 1994 році я мав нагоду побувати в Інституті професора М. Володося і познайомитися з його командою і співробітниками. Які ж здивовані були харківські колеги, коли австрійській хірург (а так мене представив професор М. Володось) заговорив українською мовою! У мене склалося враження, що всі дивляться на мене, як на «інопланетянина»: австрійський професор, а спілкується з нами рідною мовою! Після конференції за українськими традиціями ми всі поїхали «на природу», і тут уже ніяких питань не було, а залишилися гарні спогади. Це був мій перший візит до Харкова, але не останній!

**Ангіограма складного захворювання аневризмою центральних артерій.
Фото із архіва д-ра Ігоря Гука**

**У Харкові, на рідній землі
Миколи Володося...
Організувала цю зустріч
і зробила особисто фотографії
пані Жанна Кірпа**

Професор Микола Володось став уже відомим на весь судинно-хірургічний світ і цитувався у всіх рейтингових журналах. І тут трапилося те, що трапляється з видатними особистостями... Про Миколу Володося забули в його рідній країні! Я навіть просив **Жанну Кірпу** домовитися з журналістами і друзями у м. Харкові (оскільки вона закінчила Харківський інститут) і нагадати українській спільноті про відомого на весь світ хірурга. Я сьогодні вдячний і глибоко вклоняюся перед Жанною Ігорівною за те, що вона допомогла в підтримці Миколи Володося, який був також її вдячний, але дуже складний у спілкуванні.

Мене завжди вражала і сьогодні вражує скромність видатних особистостей. Я мав нагоду в своєму житті зустрічатися багато таких людей. Наведу Вам ще один факт. Професор Микола Володось протягом наступних 10 років став найвідомішим судинним хірургом нашої планети. Не було жодного серйозного академічного центру, який не захотів би прийняти його, щоб він прочитав лекцію.

Хочу підказати читачеві, що наукова спільнота визнає першу публікацію М. Володося від 1985 року, і ця дата вважається початком «революції» в стентуванні аневризм артеріальної системи. Його публікація у 1991 році вже сприймалася, як стандартна подія. Можливо, сталося б не так, якби я не був «жорстким» і не змусив надрукувати статтю в журналі *VASA* і не запрошував би професора Миколу Володося на міжнародні конференції.

Наведу фрагмент з листа Миколи Леонтійовича, якого він написав мені перед поїздкою на міжнародну конференцію до Відня в червні 2000 року: «Дорогий Ігоре Івановичу, хоч Ви не змогли взяти участь у роботі 19-го з'їзду хірургів України у Харкові 21–24 травня поточного року, проте я наслідую звернутися до Вас у зв'язку з тим, що наша доповідь прийнята до презентації на Першому симпозиумі з хірургії аневризми аорти, що відбудеться у Відні 26.06.2000 року». (Зверніть увагу, читачу, як чемно і скромно така академічна особистість звертається до мене. Нагадаю тут мудрі слова іншого українського генія – професора **Олега Горникевича**, який сказав мені раніше: «Не шукай допомоги, а надавай її!»).

На цьому симпозиумі був присутній відомий англійський судинний хірург **Роджер Грінхол** (Roger M. Greenhalgh) з Імперського коледжу Лондона (Imperial College London)... і, як часто під час зустрічі таких особистостей буває, виникла весела ситуація. Я знайомлю професора Р. Грінхола з Миколою Володосем, а той запитує: «Це Ваш батько розробив цю фантастичну ідею стентування аневризми аорти?». І тут я швидко пояснюю моему англійському другу, що перед ним стоїть піонер стентування професор М.Л. Володось, і це якраз його команда розробила цю ідею ще в 1980-х роках, але, на жаль, у нас не було ніяких академічних контактів в ті роки.

Проф. М. Л. Володось
читає лекцію в Лондоні

Микола Леонтійович одразу був запрошений взяти участь у престижній лондонській конференції, на якій кожного року зустрічалися всі відомі і мало відомі судинні хірурги.

Один з учасників лондонської конференції так писав про лекцію Володося в Лондоні: «У вересні 2015 року професор Микола Володось прочитав пам'ятну лекцію до 30-річного ювілею своєї великої інновації... За підсумками лекції йому було присуджено почесну стипендію Товариства. Хоча аудиторія була переповнена, всі були зосереджені на тому, щоб слухати його слова; можна було навіть почути, як впала шпилька!!! – On September 2015 Professor M. Volodos delivered a memorable lecture to commemorate the 30-year anniversary of his great innovation... Following his lecture, he was awarded an honorary Fellowship by the Society. Although the auditorium was OVERCROWDED, everyone was focused on listening to his words; one might have heard a pin drop!!!».

Вивчаючи публікації Миколи Володося в англійській літературі, я трапив на його біографію і ще раз знайшов докази скромності й вдячності мого покійного друга. У журналі «Міжнародне товариство ендovasкулярних спеціалістів» («International Society of Endovascular Specialists») від 2013 року він пише: «Професор Ігор Гук надав мені широкі можливості брати участь у багатьох міжнародних конференціях, на яких я міг презентувати свій досвід. Професор Гук також допоміг мені зв'язатися з іноземними фахівцями та організував відвідування різних клінік – Professor Ihor Huk provided ample opportunity to participate in many international conferences at which he could present his experiences. Prof. Huk also helped him to contact foreign experts and arranged visits to various clinics».

Далі він згадує одного з найвідоміших американських хірургів **Френка Вейта** (Frank Veith): «Професор Френк Вейт був одним із перших, хто визнав піонерську роботу професора Володося та допоміг опублікувати його результати в медичній літературі. – Professor Frank Veith was one of the first to RECOGNIZE Professor Volodos pioneering work and assisted with publishing of his results in medical literature». Також відзначено роль професора **Жана-П'єра Бекемена** (Jean-Pierre Bequemen) і згаданого вже мною британського хірурга Роджера Грінхола, який «визнав піонерну роботу професора Володося, запросивши його на зустріч в Чарінг-Кросі у Лондоні 2012 року – Roger Greenhalgh recognized professor Volodos pioneering work by inviting him to Charing Cross meeting in London 2012».

Як кожна велика добродісна людина, Микола Володось не забував про своїх вчителів, згадуючи у своїй біографії Олександра Шалімова, з яким звела його доля (від 1962 до 1965 року він був асистентом Шалімова).

Для мене велика честь – бути згаданим покійним Миколою Леонтійовичем Володосем разом з такими видатними особистостями сучасної судинної хірургії. Вічна пам'ять тобі, друже!

Моя остання зустріч з вельмишановним Миколою Володосем відбулася в Києві на засіданні «Елітарної світлиці» у Ярослава Степановича Яцківа. Микола Леонтійович не мав фізичної змоги виступити після моєї лекції, але я здогадувався, що він хотів би висловитися! Вже за столом ми поспілкувалися, і я дізнався про його особисту біду. Він уже був прооперований у зв'язку з серйозним захворюванням, був змушений залишити свій інститут і проживав, фактично забутий, на Харківщині. Така доля ще однієї великої особистості...

Я пишу ці слова свідомо на підтримку кожної великої особистості, може це допоможе зрозуміти власну долю. Сьогодні ми можемо сказати, що я суттєво допоміг коштами моему другу. І тут хочу згадати ще одного мого друга – **Михайла Бродського**. Я знав, що він у дружніх відносинах з мером Харкова, паном **Геннадієм Кернесом**. Наступного дня я зустрів пана Михайла і попросив зв'язатися з мером і допомогти Володосю, який ледве виживав. Пан Михайло розповів Кернесу про цю проблему, і мер обіцяв дати М.Володосю звання Почесного громадянина міста Харкова. За це їм велика подяка. Але, на жаль, у квітні 2016 року мій друг Микола Володось пішов з життя, не дочекавшись допомоги. ■

Зустрічі з Жанною Кірпою

27 січня 2022 р. в день народження *Жани Ігорівни Кірпи* я, як завжди, зайшов до хорватського ресторану «Корнат». Офіціант зустрів мене одним словом «Кірпа?». Я сказав: «Так», і він провів мене в окрему кімнату у винному залі. І тут мене чекала величезна несподіванка ... Інна, донька пані Жанни, запросила не тільки мене, але й *Олександра Малініна*, котрий приїхав з Мюнхена, де він зараз проживає. Пан Олександр підготував свою апаратуру і саме починав вітати Жанну Ігорівну. Він згадував «київський період» свого життя і намагався говорити українською. А я вибачився перед Жанною Ігорівною: «*O tempora o mores, сьогодні і квіти не купиш через пандемію, лише на заправці!*». І тут пан Олександр встав і почав співати «Рідна мати моя», і всі ми затихли.

Потім пролунала одна з найкращих українських пісень «Безсоння», слова якої написав найталановитіший, на мою думку, поет *Юрій Рибчинський*. Ми пригадали, як на 50-літній ювілей Олександра Малініна сиділи разом з паном Юрієм за столом, а пан Олександр співав «Вівці, мої вівці». І тут раптом ми затихли, бо це була улюблена пісня покійного чоловіка пані Жанни

Георгія Кірпи, який мав музичну освіту і зумів переконати росіянина, котрий не володів українською мовою, захопитися українською піснею. Прозвучала також пісня «Чорнобрівці» у виконанні пана Олександра. Я співати не вмію, тому прочитав поезію *Івана Франка*. Вечірка підняла настрій у всіх, і я все таки наважився за допомогою панни Інни заспівати пісню «Гуцулка Ксеня». Жанна Ігорівна підспівувала нам. Вона знає майже всі українські пісні, і я за це її дуже люблю і поважаю.

Все це відбулося 27 січня 2022 року у Відні. А тепер повернуся до тих часів, коли ми ще не були знайомі.

Одного разу в палаці «Україна» ми з *Ярославом Яцківим* були присутні на одній з державних подій. Під час перерви Ярослав Степанович говорить мені: «*Якщо хочете, то я Вас познайомлю з «нашою людиною»*». Це був Георгій Кірпа, на той час міністр транспорту України. Розмова була дуже короткою, і в мене склалося враження, що в цю мить в залі ластівка пролетіла. Ніхто з нас обох тоді не думав, що доля зведе мене із сім'єю нині вже покійного міністра транспорту та зв'язку України. Сьогодні не можу і не хочу багато розказувати про наші зустрічі.

Мій друг з 1990-х років професор *Борис Тарсович Білінський* підказав Жанні Ігорівні зв'язатися зі мною з приводу медичної проблеми доньки Інни. Ми домовилися по телефону про зустріч біля клініки на Пелікангасе, 15. Чекаю перед клінікою і бачу, як підходять дві україночки, і ми чемно знайомимося. Вже коли ми

подружилися, то Жанна Ігорівна сказала мені, яке погане враження склалося тоді в неї про мене – такий собі «фашист» стоїть на вулиці. Потім ми дуже сміялися разом з цього епізоду. Щодо медичної проблеми, то ми пройшли складний шлях і завершили його успішно.

Подорож до Харкова... Від Фонду ім. Георгія Кірпи Жанна Ігорівна вручала стипендії харківським студентам у своїй Alma Mater. Тут, у Харківському інституті інженерів транспорту, Жанна і Георгій навчалися від 1965 до 1970 року. Сьогодні це – Український державний університет залізничного транспорту.

«*На краю села хатина, загляда в вікно смерека, а в хатині є дівчина...*». Дорогою з Києва до Харкова ми Разом з Жанною Ігорівною співали цю гуцульську пісню сотню разів ... і не втомилися! Наш водій уже закривав свої вуха, але терпів нашу любов до української пісні.

О. Малінін і
Ж. Кірпа, Відень, 27 січня 2022 р.

Онук з бабусією

Коли мені дали слово під час урочистостей у Харківському університеті залізничного транспорту, я почав з вірша *Володимира Сосюри*:

Магнолії лимонний дух,
Солодкі мрії олеандри...
А в небі огненні гранати,
І мислі зоряно цвітуть...
...

Ми хвилі любим, хвилі любим.
Самі народжені од хвиль.
О, притули вишневі губи
Ти до моєї голови!

Хвилини бій, хвилини бій...
Я чую, як біжать секунди,
Я бачу космоси в траві,
В твоїх очах заграви бунту.

Магнолії лимонний дух...

Ж. Кірпа,... І. Гук

Пізніше у Жанни Ігорівни запитували: «*Де той австрійський професор, котрий читав нам поезії Сосюри?*». А я вже був у дорозі до Донецька за моїм професійним обов'язком. Мені на прохання українського уряду треба було перевіряти трансплантанційні центри в Україні. Тоді був важкий час через «чорні трансплантації» і мені міністр охорони здоров'я України *Ілля Ємець* особисто дав таке доручення, оскільки я був його радником.

Не можу не згадати святкування мого першого ювілею у 2012 році, який пройшов у приміщенні НАН України і розпорядником якого був Ярослав Яцків. На той час він ще не був знайомий з Жанною Кірпою. Вона повністю взяла на себе організацію цієї події. Які були відгуки після ювілею! «*Академія не бачила ще такої події*», «*Хто цей Ігор Іванович?*» – запитували учасники події.

Хай ця фотографія говорить сама за себе.

Б. Патон, І. Гук, А. Сердюк, Я. Яцків

Пам'ятник
Г. Кірпі в його рідному селі
на Хмельниччині

Я виступав на відкритті пам'ятника міністру Георгію Кірпі. Майже всі в Україні знали міністра Кірпу як ділову і успішну державну людину. Мій виступ, напевне, вразив присутніх, і мої слова друкувалися в газеті Верховної Ради з коментарем: «*Які чемні слова знайшов австрійській хірург і хотілося б, щоб наші депутати могли так виступати!*»

І. Кірпа, І. Гук, Ж. Кірпа, В. Кірпа

Пам'ятаю Різдво на українській землі, яке я зустрічав у домі Жанни Ігорівни. У мене було таке відчуття, що я народився вдруге. Незабутне свято душі! Перша поїздка в Карпати на дачу... і моє друге «захворювання» в Україні, цього разу від карпатської самогонки... Запам'яталися також веселі дні народження панни Інни у Києві. Одним з таких був «грузинський вечір», на якому ми танцювали майже всю ніч. Жанна Ігорівна пізніше розказувала мені, що грузини випитували у неї: «*Де Ви взяли такого «професора»?*». Вони були вражені моєю стійкістю!

Традиційно вже я отримую від Жани Ігорівни календар кожного року, повністю присвячений Георгію Кірпі. Також і цього, 2022-го року.

Одного разу ми я Ярославом Степановичом повертали разом у Київ. По дорозі з Борисполя я зателефонував Жанні Ігорівні, і вона запросила нас на вже традиційні для мене борщ і вареники. У Ярослава Степановича були стримані почуття до зустрічі у Бортничах. Але за столом і під час розмови Жанна Ігорівна зуміла зачарувати й Ярослава Степановича. Ми стали ще кращими друзями. Завжди, коли я перебуваю в дорозі з Борисполя до Києва, то телефоную пані Жанні і радію, що господиня дома... На жаль, часто вона відсутня.

От ми й завершили святкування ювілею Жанни Ігорівни. ... Згадали й про мій – це теж уже в нас традиція. І за це Вам, вельмишановна Жанно Ігорівно, глибокий уклін і побажання часто сідати разом за стіл, слухати українські пісні й співати разом! Хай Вам щастить, прекрасна Жанно!!! ■

*Ваш
Ігор Гук*

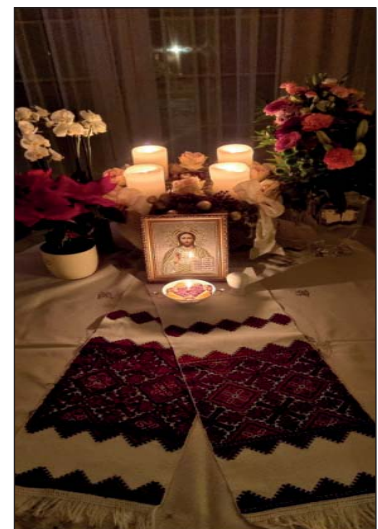
**3 Днем Народження,
Всіх Вам благ і три троянди**

За різдвяним столом у хаті Кірпи

**Біля ресторану "Корнат",
Ж. Кірпа, І. Гук**

Різдвяний стіл в сім'ї Кірпи

Зустрічі з Вячеславом Чорноволом

Вячеслав Чорновіл, супроводжуючий і Іван Гук у хаті мого тата, Івана Гука, в Перемишлі

тієї Великої Епопеї був і Покійний. За світової війни служив як фронтовий старшина 89-го авст. п.п., від листопада 1918 – як сотник У.Г.А., як начальник штабу Дивізії от. Долуда. По розпаді У.Г.А. залишився на Великій Україні, де зазнав крім голоду й холоду ще страхіть большевицької «ЧеКа». Літом 1921 р. вернувся в Галичину та відкрив адвокатську канцелярію в Борщеві. Уроджений 1883 р., помер 22 лютого 1933 р.. Похорони відбулися при величезнім здвизі народу з цілого борщівського повіту. Вічна Йому пам'ять».

Коли у 1992 році я в складі делегації австрійського уряду побував у Львові, пані **Л. Крушельницька**, директор бібліотеки ім. Стефаника, найшла мені рукопис статті д-ра А. Луніва і першого президента України д-ра **Михайла Грушевського**. Тоді я й не мріяв, що доля зведе мене особисто з паном Вячеславом Чорноволом.

Так склалася доля пана Вячеслава, що він не раз побував у хаті мого тата в Перемишлі. І мене теж доля звела з великим Українцем і людиною, котра на собі відчула жорстокість радянської системи.

За рекомендаціями Вячеслава Чорновола день 12 січня 1975 р. став Днем усіх політ'язнів України.

21 серпня 1992 року Вячеслав Чорновіл дав інтерв'ю, в якому сказав пророчі слова: *«Справа в цілому суспільному явищі запрограмованої роздвоєності, яка стала нормою життя кількох поколінь»*. Мудрі слова! Покійний мій друг як талановита людина зумів правильно оцінити прогрес українського суспільства в майбутньому. То ж нам ніколи не можна здаватися, є такі люди на нашій планеті, котрі прийшли на цей світ, щоб об'єднувати всіх українців, і я хотів би бути одним із них! «Соборність» – це святе слово і не лишень тому, що 22 січня це – історична дата для сучасної України, а й тому, що нам треба ламати явище «роздвоєності» і міняти на «соборність»!

Австрійський уряд на початку 1990-х років активно проводив політичні діалоги з незалежною Україною. Про це вже читач знає з моїх зустрічей з Міхаельом Венінгером, котрий був відомим «гравцем» на політичній сцені. Одним з таких інструментів були постійні зустрічі на запрошення австрійського уряду в Альпбах (чарівне місце в тирольських Альпах) на «Європейський форум Альпбах (Europäisches Forum Alpbach)». Починаючи з 1945 року тут постійно відбувалися міжнародні зустрічі. У 1991 році тут були політичні і громадські діячі США. У 1992 році сюди прибула запрошена австрійським урядом українська політична еліта, котру очолював **Дмитро Павличко**. Австрійська сторона була дуже зацікавлена у прусутності Вячеслава Чорновола і була дуже розчарована, коли не побачила його у складі української делегації. Але ми і тут не здалися, і я особисто на своїй машині привіз пана Чорновола з Відня у Альпбах. Це була несподіванка для української делегації. Виступ Вячеслава Чорновола був найбільш цікавим для австрійських політиків, котрі після «радянського періоду» старалися налагодити традиційні українсько-австрійські державні відносини.

Завжди, коли я бував у Києві, то заходив до пана Вячеслава, і його дружина пані Атена готувла нам чай. Розмови були дуже заполітизовані, і я багато почув про «лихо з розуму».

А 29-го березня 1999 року ми почули, що трагічно пішов з життя великий Українець... І засумувала вся Україна! Панахиду відправляв тоді ще невідомий мені Патріарх **Філарет**.

Тепер, коли буваю в Києві, я приходжу до пам'ятника великому Українцю і з великою пошаною вклоняюся Вячеславу Чорноволу. Слава таким синам України! Слава Україні! ■

Молодим студентом я читав у Парижі цікаву для мене книжку невідомого мені на той час **Вячеслава Чорновола** «Лихо з розуму»... і пригадував, як моя бабуся Парасковія часто здувала слова свого старшого брата **Андрія Луніва**, котрий їй – своїй наймолодшій сестрі – говорив ці самі слова «лихо з розуму». Мені, дитині, було це незрозуміло. Думав, що розумна людина завжди знає відповідь на всі складні питання в житті,... і сьогодні так думаю! Так де ж правда? Напевне, доля судитиме кожного з нас, а може це робитимуть майбутні покоління?

Я згадав про Андрія Луніва. А так згадували про нього його друзі: *«... передчасно покинув цей світ ще один учасник великих подій, добрий товариш, колишній вояк, бл. п. сотник У.Г.А д-р Андрій Лунів, довголітний член «Червоної Калини» та невіджалований громадянин і діяч Борщівщини. ... «Відлітають сірим шнурком»... Щораз менше залишається тих, які міряли твердим кроком широкі рідні ниви й шляхи далекі. Кого не доконав тиф чи куля, тому підірвав все здоров'я й нерви чотирирокутником смерті. Одною з жертв*

Пояснюю Патріарху Філарету „Календар Кірпи”, який кожного року друкує Жанна Кірпа, не забуваючи свого чоловіка

Зустрічі з Патріархом Філаретом

Після святкового прийому 23 лютого 2019 року з нагоди 90-ліття від дня народження почесного Патріарха **Філарета** наступного ранку ми зустрілися з ним у його резиденції на вул. Пушкінській. Після традиційного привітання я під враженням від лекції, яку на урочистостях прочитав нам ювіляр стоячи, сказав: «Я був дуже вражений Вашим виступом, коли Ви протягом 47-и хвилин читали нам лекцію і жодного разу не повторювали своїх слів». Патріарх Філарет спокійно мене поправив: «52 хвилини, *Ігоре Івановичу*». Так я зрозумів ще одну властиву йому рису характеру, хоча я вже багато років був знайомий з ним, оскільки під час моїх київських поїздок традиційно заходив на Пушкінську, 36.

22 січня 2022 року я отримав багато привітань з нагоди мого ювілею, але одним з найважливіших для мене був дзвінок від Патріарха Філарета. Приємно було чути добрі слова і щирі побажання. Я думаю, що мені пощастило в житті, якщо такі друзі не забувають про мене! Користуючись нагодою, хочу сказати, що 23 січня я привітав Патріарха з його Днем народження, а йому лише 93 роки! Патріарх сказав мені: «Ви ще дуже молоденький, якщо рівняти зі мною». Я відповів: «Не роки, а душа і тіло важливіші, а Ви, вельмишановний, в хорошому стані і це означає, що Господь до Вас благоволить».

Доля зв'язала Патріарха Філарета зі мною як з медиком і хірургом. У 2015 році Патріарх чотири місяці безуспішно лікувався в Феофанії. Медикам з КЛ «Феофанії» підказали звернутися до мене. Мій друг, на той час заступник міністра юстиції України, **Богдан Гдичинський**, який уже був знайомий з нашими стандартами, дуже рекомендував Патріарху поїхати до мене в Австрію на лікування. Тож одного дня я мав честь познайомитися з Патріархом Філаретом. З Божою допомогою ми успішно розібралися з його здоров'ям, і я сьогодні вдячний Господу за наш успіх.

Розмови з Патріархом завжди надихали мене не тільки тому, що Почесний Патріарх – людина відома на весь Божий світ від Константинополя через Брюссель до Ватикану. Багато я чув позитивних захоплюючих відгуків про нього й від інших людей, зокрема від **Дональда Туска**, який свого часу очолював Європейську Раду.

Під час однієї з наших уже традиційних розмов ми заговорили з Патріархом про відому сім'ю **Георгія Кірпи**. Я тоді був уже знайомий з його дружиною Жанною і дітьми – Інною і Віталієм. Багато ми говорили про Кірпу – одного з найуспішніших українських міністрів. Дав би Бог Україні таких більше. Патріарх Філарет згадав свою розмову з міністром Георгієм Кірпою: «А скажіть мені, будь ласка, шановний пане міністре, яким чином Ви будете церкви, реставруєте вокзали, прокладаєте дороги і т. ін.?» На це міністр Кірпа дав Патріарху чітку відповідь: «Не треба все брати до своєї кишені».

Журналіст австрійського радіо бере інтерв'ю у Патріарха Філарета

На зустрічі з українською інтелігенцією в готелі «Русь», 2019 р.

Патріарх Філарет і Міхаель Венінгер

Яйце як символ життя. Я зберігаю цей подарунок від Патріарха

Я був у центрі дискусій щодо налагодження австрійсько-української співпраці і зміцнення інвестиційних проєктів у різних сферах: від хірургії до культурно-мистецьких заходів та космічних програм. Особливо мені запам'яталася одна з таких зустрічей – 8 січня 2019 році в готелі «Русь», де Президент **Петро Порошенко** присвоїв звання «Герой України» почесному патріарху Православної церкви України, експлаві УПЦ КП Філарету за видатну історичну роль у становленні незалежної Православної Церкви України та за діяльність, спрямовану на відродження духовності українського народу. Для мене це була ще одна нагода привітати вельмишановного Патріарха і висловити свою повагу видатній особистості.

27 лютого 2019 року на запрошення академічного католицького товариства Патріарх Філарет побував у Відні для з'ясування складних церковних відносин в Україні. Я мав честь супроводжувати його під час цієї подорожі.

Дуже надихаючими, з особливою аурою були щорічні зустрічі Патріарха з українською інтелігенцією, де вирувало життя і обговорювалися важливі суспільно-політичні і релігійні питання життя країни.

Молитвою ми розпочинали наші розмови з Патріархом Філаретом. Тому дозвольте мені і на сторінках «Світогляду» завершити розмови молитвою:

Отче наш, що є на небесах! Нехай святиться ім'я Твоє, нехай прийде царство Твоє, нехай буде воля Твоя як на небі, так і на землі. Хліб наш насущний дай нам сьогодні. І прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим. І не введи нас у спокусу, але визволи нас від лукавого. Бо Твоє є царство, і сила, і слава навіки. Амінь. ■

Віденські пейзажі і квіти для читаїв «Світогляду» від Ігоря Гука

